

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Α° (16°)

Ἀθήνα, Σάββατο, 24 Αὐγούστου 1919

ΑΡΙΘ. 37 (648)

ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ

Ὁ Ἔρωτάς μας δὲ μπορεῖ νὰ ζήσει ἐδῶ στὴ χώρα,
στενοχωριέται, λυώνει,
Ὡ, πᾶμε ἀπὸ τετράψηλη κορφή νὰ δεῖ τὴ πόρτα
καὶ νὰ γευτεῖ τὸ χιόνι.

Νὰ ξανασίνει, νὰ χυθεῖ στὸ λεύτερον ἀγέρα
μὲ τᾶγρια τὰ πουλιά,
ποὺ ζοῦν ἀναγαλλιάζοντας, καὶ ἀπλώνουν στὸν αἰθέρα
σὰν τρόπακα τὰ φτερά!

Τὴ μέρα ὁ Ἥλιος πύρινος θ' ἀναταράζει μέσα μας
τὸ ναρκωμένον αἷμα,
Καὶ δροσερές, μὲ τὰ νερά θὰ τρέχουνε κ' οἱ σκέψεις μας
σὲ ὀλόβαθο ἕνα ρέμμα.

Θ' ἀρχίσουμε νὰ νοιάθουμε τοῦ γέρω πείκου τὴ μιλιὰ,
τοῦ θυμαριοῦ τὰ μύρα,
Τῆς λεύκας τὸ τρομοῦλιασμα, ποὺ τὴν ἀλλάζουν τὰ
(πουλιά
βράδυ καὶ ἀβγή σὲ λόρα!

Οἱ νύχτες θάνα ἀδιάφανες, καὶ ἔμεις κοντὰ στὸν οὐρανό,
θὰ βλέπουμε τὰστέρια
Νὰ ξεκινοῦν χαροῦμενα γιὰ τὸ δικό μας τὸ βουνό,
γιὰ τὰ δικὰ μας χέρια!

Κανένας τῆς Ἀγάπης μας τὴν ἱερῶτατη ἡδονὴ
κανένας δὲ θὰ ξέρει
Μόν' ἢ καλοῦσα ἢ ταπεινὴ, καὶ ἀπ' τὴν ἐλάτινη σκεπὴ
τὸ ποὺ θὰ πνέει ἀγέρι.

Στῆς εὐτυχίᾳς τὰ κύματα μπασιμένοι πρώτη μας φορὰ
θὰ τρέμουμε καὶ οἱ δύο μας
Μὴν ξεπροβάλλει ἀπ' τοὺς ἀφροὺς κάποια Γοργόνα
(---σκυφορά!
καὶ πνίξει τὸνειρό μας!...

Μ' ἀγάλια ἀγάλια, ἢ ταραχὴ τοῦ ἀρρωστημένου μας
(τοῦ νοῦ
θὰ φύγει ἀπὸ σιμά του
Καὶ θὰ χαροῦμε τὴ χαρὰ τοῦ ἀφρόντιστου μικροῦ
(παιδιοῦ,
καὶ τ' ἀναπτέρισμά του.

Ὅσπου μιὰ νύχτα. εἰλαδικά, καὶ μὲ ξαλάφρωνα
(καρδιά,
θὰ δοῦμε νάνεβαίνει
Μέσ' ἀπ' τὸ σπλόγχο τοῦ βοῦνοῦ, ἢ θεῖα Γαλήνη πρὸς
(ἐμᾶς,
καὶ μέσα μας νὰ μπαίνει!

ΜΥΡΤΙΟΤΙΣΣΑ

ΝΑ ΜΗ ΤΟΥΣ ΜΙΜΗΘΗΤΕ

Γιὰ τὸν «Ἐκπαιδευτικὸ Ὀμιλο» στὴν Αἴγυπτο.

Α'.

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ κίνησις ποὺ σημειώθηκε στὸν τόπο
μας μὲ τὸ μπάσιμο τῆς δημοτικῆς στὰ σχολεῖα, εἶχε τὸν
ἀντίχτυπό της καὶ στὴν Αἴγυπτο. Ἰδρύθηκε κ' ἐκεῖ
ἕνας «Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμιλος» γιὰ νὰ ὑποστηρίξη τὸ
μεταρρυθμιστικὸ ἐκπαιδευτικὸ καὶ γλωσσικὸ κίνημα καὶ
ναλλάξῃ τὴν Αἴγυπτο ἀπὸ τὴ μούγλα τοῦ δασκαλι-
σμοῦ. Ἐνα πρότυπο σχολεῖο λειτουργεῖ στὸ Κάφο
Ζαγιάτ κ' ἕνα ἄλλο μαθαίνουμε πὼς πρόκειται νὰ ἰ-
δρυθῇ τώρα στὴν Ἀλεξάνδρεια. Κ' ἡ κοινότητι τῆς
Μανσοῦρας δὲ φαίνεται φχαριστημένη ἀπ' τὰ σχολεῖα
τῆς καὶ γιὰ τοῦτο προκηρύχτει διαγωνισμό γιὰ μιὰ μελέτη
πάνω στὴν κατάστασι τῶν σχολειῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ
στὸν τρόπο τῆς λειτουργίας των καθὼς καὶ στὰ μέσα
ποὺ χρενίζονται γιὰ τὴν ἀναδιοργάνωσίν των. Ὅλα αὐ-
τὰ δείχνουνε μιὰ κίνησις πάνω στὸ σπουδαιότατο ἐκπαι-
δευτικὸ μας ζήτημα καὶ δὲν μποροῦνε παρὰ νὰ χαιρετι-
στοῦνε σὰ μιὰ καλὴ ἀρχὴ ἀπὸ ὅσους βλέπουνε πὼς τὰ
σχολεῖα μας ὅπως λειτουργοῦνε σήμερα δὲν ἰκανοποι-
οῦνε κανένα σκοπό.

Ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμιλος τῆς Αἰγύπτου ποὺ λειτουργεῖ
στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ ποὺ εἶνε ἀξιεπαινος γιὰ τὴν
ὀραία πρωτοβουλία του ἂν θέλῃ νὰ προκόψῃ, δὲν πρέ-
πει νὰ παραβλέψῃ τὰ μαθήματα ποὺ ἡ πείρα τοῦ δι-
κοῦ μας ἐδῶ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὀμιλοῦ καθὼς καὶ τοῦ scho-
λειοῦ τοῦ Βόλου μᾶς χάρισε καλοῦ προέπει νὰ χρησι-
μέψουνε γιὰ πολὺτιμος ὁδηγὸς τώρα μάλιστα στὰ πρῶ-
τα διηματαί του. Εἶνε ἀνάγκη δηλαδὴ νὰ μὴν ξαναγι-
νουνε τὰ λάθη ποὺ ἀπὸ ὑπερβολικὸ ζήλο καὶ ἀπὸ ἄλλευρη
ἰκανῆς ψυχολογικῆς καὶ κοινωνικῆς πείρας γίνανε ἐδῶ
καὶ δώσανε ἀφορμὴ στὴν τυφλὴ ἀντίδρασι νὰ ξεσπάσῃ
μὲ τὸ χειρότερο τρόπο καὶ νὰ πετύχῃ τὴ ματαίωσι τοῦ
ἀληθινὰ ἐθνικοῦ ἐκείνου ἔργου.

Πρῶτα πρῶτα, ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμιλος τῆς Αἰγύ-
πτου δὲν πρέπει νὰ μεταβληθῇ σὲ ἀριστοκρατικὸ κέν-
τρο παιδαγωγικῆς καὶ γλωσσικῆς ψυχαγωγίας. Ὅλοι
οἱ διάφοροι κύριοι ποὺ θέλουνε νὰ περᾶσουνε γιὰ ἐπα-
ναστάτες τρώγοντας τὸ τελικὸ ν πρέπει νὰ ἀποκλειστοῦ-
νε. Μόνον ὅσοι νοιῶθουνε κατὰ βάθος τὴ σημασία ποὺ
παίξει ἡ γλῶσσα στὴν ἐκπαιδευσὴ καὶ συναίστάνονται
τῆς μεγάλης ὑποχρέωσες ποὺ πρέπει νὰ φορτωθῇ ἕνας
ποὺ ζολακεῖται νὰ τιλοφορεῖται δημοτικιστῆς, αὐτοὶ
μονάχα νὰ γίνονται δεχτοί. Ὅχι ζορο φιξ παρασκευ-
ασμένης πολυμάθειας γιὰ νὰ καταπλήξουνε τοὺς ἀ-
πλούστερους, μὰ ἀδάρυθῃ κ' ἀνεπίδειχτῃ ἀφοσίωσι καὶ
μελέτῃ πάνω στὸ μεγάλο ζήτημα ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ
τίποτα δὲν περιμένουνε ἀπὸ τὴν ἐπικράτησι τῆς δη-
μοτικῆς ἔξω ἀπὸ τὸ καλὸ τοῦ ἔθνοῦ. Ὁ δημοτικι-
σμοὺς σκοπὸς, ὅχι μέσο.

Δεύτερο. Νὰ προδιαχωραθῇ ὁ σκοπὸς ποὺ ἐπιδιώ-
κει ἡ ἐκπαιδευσὴ στὴν Αἴγυπτο γιὰ νὰ μὴ βρεθῇτε

Ύστερα στην εφαρμογή πελαγωμένοι. Να μᾶς τὸ πῆτε καθαρά. Θὰ εἶναι ἡ ἐκπαίδευσίς σας φεουδαλική, ἢ πλουτοκρατική, ἢ ἀληθινὰ δημοκρατική; Ἀνάλογη μὲ τὸ σκοπὸ θὰ εἶναι κ' ἡ γλῶσσα. Στὴν πρώτη περίπτωση ἡ γλῶσσα δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλη παρὰ ἡ καθαρὸν. Ἡ πλουτοκρατικὴ πάλι ἐκπαίδευσίς θὰ ζητήσῃ τὴ μιχτὴ καὶ πολὺ φυσικὸ ἀφοῦ οἱ πλουτοκράτες ἀσχοιοῦνται μὲ τὶς ξένες γλώσσες δὲν ἔχουνε καιρὸ νὰ διαθέσουνε γιὰ τὴ συστηματικὴ ἐκμάθησιν τῆς ἐλληνικῆς (καθαρεύουσας ἢ δημοτικῆς) κ' ἔτσι προτιμᾶνε τὴ μιχτὴ ποῦχει γι' ἀρχὴ τῆς τὸ κριτὰτε σκόλοι ἀέστες. Ἄ θέλετε νάχετε ἀληθινὰ δημοκρατικὴ ἐκπαίδευσίς, τότε εἰσαστε ὑποχρεωμένοι νὰ μπάσετε τὴν ἀληθινὴν δημοτικὴν, ἀφοῦ αὐτὴ εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ καὶ μὲ αὐτὴ μόνον μπορεῖ, ἀνόθευτη, νὰ ἐκφραστῇ ἡ ψυχὴ τοῦ λαοῦ μας. Νὰ μὴ ματαγίνει αὐτὸ ποῦγινε ἔδω ὅπου μίλουσε καὶ διακηρῦχνουμε πομπώδιστα πρὸς δημοκρατοιοιοῦμε τάχατες τὴν ἐκπαίδευσίς τὴ στιγμὴν ποῦ δὲν κάνουμε τίποτις ἄλλο παρὰ νὰ νομιμοιοιοῦμε τὴ γλῶσσα τῶν ἀστών, δηλαδὴ τὴ χωρὶς καμιά ἀρχὴ μιχτὴ ἢ μιση γλῶσσα καὶ νὰ κανονίζουμε τὴν ἐκπαίδευσίς σύμφωνα μὲ τὰ συμφέροντά τους.

Τρίτο. Εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀποφύγετε τὸ λάθος νὰ ἰδρῦσθε πρόντια σκολειὰ σὲ μικρὰ κέντρα. Τέτοια σκολειὰ μέγα σὲ μικρὰ κέντρα, εἶναι προωρισμένα νὰ καταγῆσουνε. Ἐνας λόγος ποῦπεσε ὄξω καὶ τὸ σκολειὸν τοῦ κ. Δελμούζου εἶναι καὶ τὸ ὅτι ἰδρῦθηκε στὸ Βόλο. Τί θέλετε νὰ γίνῃ μέσα σὲ μιὰ μικρὴ ἐπαρχιωτικὴ πόλιν ὅπου ἡ ζωὴ εἶναι στενὴ κ' οἱ πρόληψες* πολλὲς καὶ βαρεῖες τὴ στιγμὴν ποῦ θὰ παρουσιαστῆτε σεῖς γιὰ νὰ χτυπήσετε ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ συνηθίσανε καλὰ ἢ κακὰ ἀδιάφορο, νὰ θεωροῦνε γιὰ ἱερὸ κ' ἔθνικόν; Θὰ γεννήσετε τὴν ἀντίδρασιν καὶ τὴν ἐξέγερσιν καὶ αὐτὸ θὰ εἶναι πολὺ φυσικόν. Ἐνα χωριὸν, μιὰ ἐπαρχία δὲν ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀναγνωρίσῃ κείνο ποῦ τῆς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐνοήσῃ. Ἐτσι ἀντὶ νὰ φεύγουμε παραιτώντας τὸ ἔργον μας στὴ μέσῃ μὲ τὴν ἀπογοήτευσίς τῆς παραγωγισμένης μεγαλοφυΐας, τὸ καλύτερον εἶναι σὰν καλοὶ στρατηγοὶ νὰ ἐξακριβώσουμε προτῆτερα ἐπὶ ἔδαφος τῶν ἐπιχειρήσεων, ὅπως λένε οἱ στρατιωτικοί, γιὰ νὰ θεβαιωθοῦμε ἂν εἶναι ἐπιδεχτικόν γιὰ μιὰ εὐνοϊκὴ δράσιν. Γι' αὐτὸ τὸ λόγον ἡ ἀπόφασιν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου τῆς Αἰγύπτου νὰ ἰδρῦσῃ πρόντια σκολειὰ στὸ Κάφο Ζαγιατ καὶ νὰ στελεῖ διευθυντὴν στὸ Ζαγαζικ, ἕνα δημοτικιστὴν, μᾶς φαίνεται οἰφικίντουν. Νὰ ποῦ καὶ αὐτὸς ὁ διευθυντῆς, ὅπως καὶ ὁ κ. Δελμούζος, ἀναγκάστηκε νὰ παραιτηθῇ.

Τέταρτο. Χρειάζεται μεθοδικότητα. Ἐνας πόλεμος γίνεται καὶ μὲ τὴ γλῶσσα καὶ γιὰ νὰ καταπολεμηθῇ τὸν ἀντίπαλόν σου δὲ φτάνει νὰ ἐμπνέσαι μόνον ἀπὸ ἱερὸ ζῆλον καὶ νὰ εἶσαι ἔτοιμος νὰ χύσῃς καὶ τὸ αἷμά σου γιὰ τὴν ἰδέαν. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ εἶναι μιὰ θυσία εὐγενικὴ βέβαια μὰ πολλὲς φορὲς ἀνώφελη κ' ἐπιζῆμα ἀκόμα. Τὸν ἀντίπαλόν σου πρέπει νὰ τονε συντρίψῃς μὲ μέθοδον καὶ μὲ τέχνην. Ὅχι τυμπανοκρουσίς καὶ ἀλλοπαγμοί. «Αἱ! ἀκούστε τὸ ἦρθαν νὰ σᾶς λευτερώσουμε». Τέτοιες φωνὲς θὰ γεννήσουνε ἀμέσως τὴν ὑπόψιν καὶ θὰ κάμουνε τοὺς ἀνθρώπους ἐπιφυλακτικὸς προστάς σας μιὰ ποῦ δὲ σᾶς ξέρουνε κ' ἔχουνε κἀκεν λόγον νὰ σᾶς ὑποπτεύουνται. Πρέπει νὰ παρ-

σιαστῆτε σὰ φίλοι ὄχι σὰν ἄγριοι κατακτητῆς κηρύχοντας τὴν ἐξόντωσιν καθε ἀντίπαλου. Νὰ μὴ φανῆτε πὼς ἐρχόσαστε νὰ γκρομῆστε. Αὐτὸ βέβαιον, τὸ νοιῶθουμε, δὲν εἶναι συντελεστικόν γιὰ τὴ φήμην ποῦ ζηταίε τὰ ἄμεσα, τὰ γοργὰ ἀποτελέσματα γιὰ νὰ τὰ διαφημίση καὶ νὰ δημιουργήσῃ μὲ τὸ πρώτον τοὺς ἀπαραίτητους τίτλους. Μὰ δὲ γίνεται ἀλλοιωτικὸν ὅταν κανεὶς ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ ζήτημα, καὶ ὄχι γιὰ τὸν ἑαυτό του. Μὲ τὴ μέθοδον ποῦ σᾶς συνιστοῦμε θὰ κερδίση τὸ ζήτημα, μὲ τὴν ἀντίθετον, ἔχουνε νὰ ὠφελῆθοῦνε τὰ πρόσωπα. Γι' αὐτὸ τὸ λόγον δὲν μποροῦμε νὰ ἐπιδοκιμάσομε αὐτὸ ποῦκαμε σὲ μιὰ δημόσια γιορτὴ ὁ κ. διευθυντῆς τοῦ σκολειοῦ στὸ Ζαγαζικ, ποῦ δὲ φίλησε τὸ χερίν τῆς Δεσποτῆς. Τὸ ἴδιον ἔκανε ἄλλοτε καὶ ὁ κ. Δελμούζος. Ὅχι τέτοιες λαμπερὲς χερνομίεες μπορεῖ στοὺς ἀπλοῦστερον νὰ κάνουνε τὴν ἐντύπωσιν μιᾶς χτυπητῆς θεατρικῆς σηνηογραφίας, μὰ δείχνουνε ἔλλειψιν ὀριμότητος καὶ παιδαγωγικῆς σκοπιμότητος ἀνοχρότης γιὰ ἕναν ποῦρχεται γιὰ πρώτη φορὰ νὰ δημιουργήσῃ ἕνα τέτοιο ἐκπαιδευτικὸν πείραμα. Τὸ σκολειὸν μπορεῖ βέβαιον νὰ δουλέψῃ γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἐπανάστασιν, μὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη, δὲν πρέπει νὰ καταντήσῃ τὸ ἴδιον πεδίου ἄγριος διαπάλης. Τὰ παιδιὰ πρέπει βέβαιον νὰ ποτίζονται μὲ τὸ κροσὶ τῆς ἰδέας μὰ ὄχι καὶ νὰ καταντοῦνε καὶ τὰ ἴδια στρατιῶτες καὶ νὰ φανατίζονται καὶ νὰ μισοῦνε. Στὸ σκολειὸν π.χ. τοῦ Ζαγαζικ οἱ μαθητῆς εἶχανε διαιερεθῇ σὲ δύο κόμματα ἀλληλομισοῦμενα, καὶ μὲ χωριστὰ μάλιστα διακοικτικὰ σύμβολα! Αἱ, λοιπόν, μιὰ τέτοια πρόδοος εἰσεῖς δὲ θὰ τὴν ἐπιδοκιμάσομε. Ἐτσι δημιουργοῦμε μιὰ φαινομενικὴ ἐπιτυχία, μὰ ἀληθινὰ διαφθείρομε τὴν παιδικὴν ψυχὴν, δημιουργώντας μέσα τῆς τὸ χάος, ποῦ δὲν ἔχουμε ἀκόμα τίποτις ἔτοιμον γιὰ νὰ τὸ γιομίσουμε. Μπορεῖ νὰ εἶμαστε ἐπαναστάτες χωρὶς νὰ τὸ δείχνουμε καὶ νὰ τὸ διακηρῦχνουμε θεατρικῶς. Ὁ κ. Δελμούζος π.χ. διευθυντῆς παρθεναγωγείου οὐχάναε στὸ Βόλον στὸ Σοσιαλιστικὸν κέντρο παρακολουθώντας τὴ δράσιν του. Θαροοῦμε κίβλας, πὼς μίλησε μέσα στὸ Κέντρο. Κοινωνικὸ σκάνταλον; Φυσικὰ σκάνταλον γιὰ μιὰ κοινωνία σὰν τοῦ Βόλου, ποῦ ἀπροπαράσκειν βλέπει τοὺς δασκάλους τῆς νὰ ἀνακατεύονται μὲ τοὺς ἐργάτες τὴ στιγμὴν ποῦ—ἐκεῖνη μάλιστα τὴν ἐποχὴ—ἡ σοσιαλιστικὴ ἰδέα στὴ συνείδησιν τοῦ πλήθους ἴγρον διάφερε ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς ἀδελφίας, τῆς ἀναρχίας, τοῦ μασσωνισμοῦ. Πὼς θέλετε ὕστερον μέσα σὲ μιὰ τόσο δηλητηριασμένη ἀτμόσφαιρα νὰ προκόψῃ τὸ ἔργον σας; Φοβάστε μὴν τύχη καὶ σᾶς χαρακτηρίσουνε γιὰ ἀπισθοδρομικὸς ἂν δὲ δείξετε δημόσια πὼς ἀσπάζεστε καὶ σεῖς τὶς καινούριες ἰδέες; Μὰ αὐτὸ μπορεῖ νὰ ποδειχτῇ μὲ τὸν καιρὸν, μὲ τὴ δουλειὰ σας, καὶ θάνα ἐντύχημα ἂν οὔτε ἡ κοινωνία οὔτε οἱ μαθητῆς σας ὑποπτεύοῦνε πὼς ἔχουνε προστάς τους ἕναν ἐπαναστάτην προπαγαντιστὴν μὰ ἕνα δάσκαλον, ποῦ προσπαθεῖ μὲ ὑπομονὴν καὶ μὲ μέθοδον, δίχως αὐτὸς νὰ φαίνεται διόλον ἐπαναστάτης, νὰ μπάσῃ τὸν ἐπαναστατικὸν σπῆρον στὴν ψυχὴ τῶν παιδιῶν του.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ